

НЕРЗНИ

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

г. VIII

1887.

КОЗА И ЈАГЊЕ.

Мало јагње остало сироче,
Па га љуте муке задесише;
Вук му мајку у гору однео —
Што вук носи, не враћа се више.

Свака овца своју јагњад има,
Па је дужна млека дати њима.
А сироче, шта ли ће да ради?
Грехота је да скапа од глади.

Али ето добре козе „Баре,“ —
Њој кукавној угинуло јаре.
Она ј' тужна, ал милоште има,
Јагње зове и пода се прима.

Невоља је мука преголема.
Благо онде где невоље нема!
Али једна добра јој је страна:
Невољнике ближи и здружава.

Чика Змајован.

БАДЊЕ ВЕЧЕ.

Успомена од Недељка.

(Наставак.)

Једни праве од снега човека; други граде град, једни се санкају, а неки се тоциљају! Сви се играју, па и Лазини другови, само Лаза још стоји код оног сувог дрвета. Чуде се и Лазини другова, што им је Лаза тако снужден данас, што тако бесвесно гледи у ону даљину, у ону недогледну белу њиву. Приђе му ближе Гавра његов друг, па га зове, да се тоциљају, ал Лаза му нешто кроз зубе промрмља, па опет ћути. Духне ветар, голо грање се затресе, а иње пада у великим грудвицама са дрвећа. Једна се грудвица скотрља Лази за врат, ал Лаза не зна ништа, само му нешто хладно мили по кожи, па опет као да ништа осетио није. Десну руку непрестано држи у џепу, па му се већ и рука ознојила, као да му је у џепу страشان грех, па се боји, да не излети, па да сви виде.

— Ваљда неће нико дознати — мрмљао је кроз зубе Ал шта и ко, то ће сам Бог знати.

Из дремежа га пробуди вика и цика дечија.

Сима, сав као моча мокар изишао из славне борбе загрејан и раздражен славом бојном.

Играју се деца, милина их видети, па мислиш, да никад престати неће та игра и весеље.

Стојан дошао близу Лазе, па прави једну кумбару.

Затим осети нечију руку на своји леђи, осврне се и види Лазу.

— Ходи овамо . . . рече Лаза тихо, а нико није чуо.

— Шта хоћеш? — упита га Стојан зачуђено.

— Ходи само —

Лаза је ишао брзо напред а за њим Стојан несигурним корацима.

Стојан се чудило, за што њега Лаза зове, кад досад никад на њега ни погледао није, нити се с њим дружио.

Ишли су ћутећи неједнаким корацима, јер је било клизаво. Путем нису ништа говорили, па су већ далеко одмакли од свога друштва. Лаза застане код једног дрвета. Ту није никога било. Лаза погледа Стојана, за тим тури руку у џеп и извади једну лепу жуту тицу. Тица та није била обична. Тужно је гледала у Стојана својим ситним црним очима, као да је молила, да је ослободи из Лазиних зликовачких руку. Тужно се превијала у његовим рукама па је погледала на ону бескрајну белу њиву и на оне сиве облаке и из ока јој читаш жељницу, како би радо узлетела у слаткој слободи у висину горе

Стојану застаде дисање, учинило му се као да је негде ту тицу видео. Јесте, видео је у кавезу код свога учитеља. То је та тица, јесте, то је та тица што их је тако лепо веселила у пролеће, кад зора гране, кад лишће зазелени. Чим је Стојан видео ту тицу, уступи корак натраг и ужасна му мисао пролети кроз главу, да је то крађа.

— Та за што се бојиш, стани малко . . . не бој се — рећи ће Лаза пакосним осмехом.

— Да ти кажем нешто. —

И Лаза поче шапутати; па сваки шушањ тргао се, па је помислио, да ко иде. Освртао се на све стра-

не а тицу је добро држао у руци, а сирота тица хтела душу да испусти.

— Откуда теби та тица? — питао је Стојан загушљивим гласом.

— Слушај само. Знаш, брате, ја сам ову тицу узео од учитеља . . . из његовог ка . . .

— Ти си је украо — рече уплашено Стојан и већ хтеде отићи. Лаза се уплашио и побледио, ал опет се охрабри, па повуче Стојана за рукав.

— Та ста . . а . . ни, куда бегаш — грца Лаза — нисам је ја украо, него знаш . . само . . онако . . — не зна Лаза, шта ће управо да каже, збунила га је праведна и племенита бојазан Стојанова.

— Па шта хоћеш ти са мном? — упита га Стојан строжије.

— Знаш — смеши се Лаза — узми ти ову тицу, па метни у џеп Славку —

— Шта, ја да узмем украдену тицу, па да метнем мом добром Славку у џеп? Зашто то? — запита га Стојан усплахирено.

Лаза побледи. Стане нешто ша путати а све се осврће.

— Ја мрзим тога Славка, а ни ти не треба, да га волеш, јер је он подмукао, он се увек прави најна метнији и најбољи, он ће и тебе презрети, као и мене . . он је неваљао здраво, па се и ти можеш проневаљалити — тако говори Лаза, сав дркће, а све се смешка.

Стојан је видео тај смех, па се тако гнушао од њега. Та Славко је добро дете, ја њега тако водем — помислио је Стојан.

— Није истина, Славка ја водем, иди од мене — рече одлучно Стојан и отисне Лазу.

— Ал стани да ти кажем —

вуче га опет Лаза — он је неваљао, а они мисле да је Славко најбољи. Него ти њему метни ову тицу у џеп, па ће сви видети, да је Славко лопов —

— Шта? Славко лопов? Он неваљао и подмукао? Не . . не . . није истина . . ти лажеш — тако му вели Стојан, па хоће да иде, ал му Лаза не да.

— Хоћеш-ли Стојане? . . кајаћеш се — подмукло прети Лаза

— Та није Славко лопов, није он . . . иди ти од мене Лазо — рече Стојан одлучно, па се отргне од Лазе и пође у своје друштво.

Лаза је остао на оном истом месту, и није знао шта да ради.

— Стојане! — виче Лаза плашљиво.

Стојан ћути и иде.

— Стојане, да видиш . . гле! — Стојан застаде. Лаза дође до њега — Гле шта ћу ти дати —

Стојан застане. Хтео је да види, шта је то, за што га Лаза толико моли.

— Даћу ти . . гле! — Лаза привуче Стојана ближе себи и дркћућом руком тури руку у џеп. У џепу звекнуше неколико крајцара.

Стојану заглунуше уши, та он није никид имао новаца а и шта ће му.

Застало му дисање па пажљиво гледаше, шта ће Лаза извадити из џепа.

Лаза извади из џепа лецу једну сребрну форинту. Стојану засенуше очи, он није никад видео тако лецу сребрну форинту. Сад је видео, па је задрхтао. Ах, како је лена била, али га нека крвава мисао одвраћала од тога сребра, па није хтео, да је прими.

— Зашто је не примиш, лудо? — пита га Лаза.

— Лазо, ја не могу примити . . . мој Славко . . . — Стојан се загрцну, па не може ни да макне, него му се чини, као да му се срце попело у грло, па му је тако тешко.

— Па шта се тебе тиче Славко, ја ћу теби увек давати новаца, само сад метни Славку ону жуту тицу у џеп. Шта ће теби Славко, тај . . . жебрак —

Славко . . . жебрак — пројури му кроз главу, па опет погледи исту ону сребрну форинту. Чисто види Славка како нема ни крајцаре. Чинило му се, као да га види, како нема ни лепу писаљку, ни леп буквар, а он има сребрну форинту, па може све лепо купити. Па ће му Лаза давати увек новаца, кад год устреба. И Стојан ће бити богат, а Славко . . . жебрак!

— Узми је Стојане — говори му Лаза, привуче га себи и тутне му у руку ону сребрну форинту.

Стојан је грчевито стиснуо сребро у своју шаку, а тицу метне у џеп. На сваки шушањ освртао се, па му се чинило, као да свако зна, да има сребрну форинту у џепу. Са бледог чела кане му крупна капља зноја. Он је није ни убрисао, он није ништа осећао и његово срце почело је да се весели, јер је богат а Славко . . . жебрак!

Пошли су са оног места опет у друштво. Лаза је ишао за Стојаном па се пакосно смешио. Он је уживао, што ће Славко постати лопов, радовао се, што ће сви другови оставити Славка, кад виде да је неваљао.

Па гле, и Стојан се почео радovati, а како и не би, кад је богат.

Тамо, на оном истом месту, где су и пре били, још се деца играла.

— Пази Стојане — напомене га Лаза.

Играју се деца, све ври. Славко дошао весео код Стојана.

— О, Стојане, од кад ја тебе тражим, хајде да се играмо — рече Славко љупко, па гледи Стојана, као да га није већ две године видео. Вуче га за руку и зове га, да се сањкају.

„А штаће ми тај жебрак“ помисли Стојан, па се приљуби ближе Славку и кришом метне Славку у џеп ону жуту тицу.

Неће Стојан, да се игра, него се изговара.

— Па хајдмо кући — нуди га Славко.

— Још мало — рече Стојан планљиво.

А гле шта је тамо. Наваљали и набацали пуно снега на једну гомилу. Начинио Сима један ваљак тако велик, па га тројица гурају. Сад ће да га прескачу, па ко прескочи, тај је „цар“.

Сви су мислили, да ће то Сима прескочити, јер он најбоље уме.

Прво дошао ред на Илију. Сви упрли очи у њега, па гледе, хоће ли Илија прескочити.

Скочи Илија преко брега, ал се задржа на туру с оне стране. Сви прснуше у смеј.

А Лаза помисли и промрмља.

— Гле, како „турска чивија“ прескаче — Илија је заслужио да буде „цар“, кад је тако лепо прескочио а још славније бубнуо о смрзнуту земљу.

Сад дошао ред на Славка, да прескочи. Залети се Славко, скочи, а из џепа испаде — жута тица.

— Жута тица, жута тица, терајте за њом, недајте! — чуо се клик зачуђене деце и читава гомила потрчи за њом.

Тица није могла да лети и деца је уватише.

— А одкуд овде господинова тига? — полети питање из гомиле.

— Из Славкова џепа — повиче Лаза и још њих неколико,

— Јест, и ми смо видели — потврдише остали, а међу њима и Стојан.

Славко стао као скамњен, побледио, а није могао ни речце прословити. Окренуло му се пред очима цело поље.

— Славко украо жуту тигу, Славко је лопов! — повикаше деца.

— Лопов, лопов! — зачу се из гомиле.

— Господин је могао тражити, колико хоће своју тигу, сад видите, ко је украо — рече Лаза пружајући прст на Славка.

— Ето, ћути, он је украо — опет ће Лаза.

Славку задркташе усне.

— Ни . . . и сам, бога ми браћо — само је то могао рећи а у грлу га нешто гушило.

Сви упрли очи у њега, сви му говораху, да је лопов, који краде жуте тиге.

— Па кажи ти Стојане — рече Славко, као да их хтеде уверити.

Стојан слеже раменима, а у џепу ошпа сребрну форинту.

— Махните га, махните тога ло-

пова, а ми хајдмо, да се играмо — рече Лаза, а сва гомила пође за њиме презирући тога лопова . . . Славка.

Славко пође кући. Није могао, да верује, колика се несрећа догодила у једном тренутку. У лицу је био блед као крпа а по телу га прође нека незнана страва. Знао је, да је невин, али како су страшно брујале те ужасне речи из гомиле: „лопов, лопов“, па како су сви у њега упрли укочен поглед. И нико није био, да га брани, па ни сам Стојан, јер и Стојан мисли да је Славко лопов. Кад је то помислио, Славко се стресе. По телу га прође језа и он сав дркташе као у грозници.

Ја лопов, помисли Славко, а из очију му кануше две сузе . . .

Нико се на њега није осврнуо, само је Стојан за њим гледао. Видео је, како је Славко тужан отишао из друштва као лопов. Па је и то помислио, како је то све због њега било. И гле, Стојан се опет сети доброга Славка па му дошло жао, полетио би за њим, да га загрли, па да му све каже, да све призна, ал Стојан ошпа у џепу сребрну форинту и његово срце камен постаде, а и шта ће му тај . . . жебрак! .

(Свршиће се.)

НА РАСКРШЋУ.

На раскршћу стоји Вуче —
Лево њега друштво зове,
Ал' га срце десно вуче
Болесноме другу своме.

„Ходи с нама у јагоде,
Хајд' у шуму рај је тамо!
Отуд ћемо, куд нас воде
Жеље наше — ходи само!“

„Ја не могу данас с вама —
Вук одбија деч'ју руљу —
Друг ми лежи у мукама,
Идем да му блажим бољу.“

„Па махни га, нек' се мучи!
Шта му можеш ти помоћи?
Може да те још окужи . . .
Дед, хоћеш-ли с нама поћи?“

„Не, не могу!“ — сад одлучно
Рече Вуче друговима.
Па свом другу пође десно
Да га тешу у болима. —
Тако, Вуче, Српче моје,
Увек тако ваљан био!
У Темшвару 1887.

Ходај путем, срцу што је
Племенитом само мио.
А остали свете дечји
Туби добро ове речи:
*На раскршћу већ се види
Какав ће ко човек биши.*

К. Николић

ЈАВНО ВАСПИТАЊЕ У СТАРИХ ПЕРСИЈАНА.

Персијани имали су законе, којима су на то смерали, да им се будући грађани однегују као корисни удови државе. Они су подизали јавне школе, у којима се младеж учила потребним наукама и те се школе старале, да и одрасли људи не забораве оно, што су научили као деца, него да се у томе још већма усаврше. Те су школе биле подељене на четири разреда: први је разред био за најмлађу децу, — други разред био је за децу већу, — трећи за младиће, који већ постају људи, — а четврти за већ изучене људе. — У прва три разреда свако је у опредељене часове морао доћи и сести на своје место; у четврти пак разред долазили су људи тек онда, кад су посвршивали своје дневне домаће послове или иначе кад су имали доколице. Сваки је разред имао по дванаест предстојника, а за те су бирани само они, чије је некуство и правдољубље опробано и на гласу било.

Прва је брига била да се однегују врени и ваљани грађани. За то се највише говорило о справедљивости, и ко се о справедљивост огрешио, строге су га казне чекале. Најстрожије су кажњени бивали они, који се показали неблагодарни. Кад се чуло да је ко добротвору своме неблагодаран, тешко си га њему; јер њихово је уверење било да неблагодарно створење и саме богове презире, да не мари ни за родитеље, ни за отаџбину, ни за пријатеље, да је тако створење кадро учинити сваки и нај-

гаднији злочин. Осим тога учило се у тим школама како ваља истину говорити, бити послушан и умерен, — сва њихова храна била је комад хлеба и мало сира, што је свако собом од куће донео, а то су заједнички ручали пред учитељима својим, кад је било време ручку. Учители, што су год учили, то су и примером својим потврђивали.

Кад су деца већ стајала на снагу, онда су се највише бавили вежбањем тела. А то је бивало или на боришту у варошкој стражари, да се тамо науче и сан савладати, зими и врућини одољевати. Младићи су шиљани у пратњу краљеву кад је краљ ишао у лов, и онда им се хране давало за два дана толико, колико иначе за један дан поједу, да се науче владати и над желудцем својим — на после, у време рата да буду издржљивији. Код куће су се већбали цилитом и праћком; и за то су приређиване утакмице, на који се показао да је највештији, тог су јавно похваљивали.

Кад је који млад Персијанац навршио своју двадесету годину, онда му се рекло: е сад си човек и — војник; дужан си ићи у рат, кад те отаџбина затраба. Војници нису бивали само они који су намењени да буду чиновници или учители. Ко је навршио двадесету годину, тог су бројали већ у остарину, тај није морао ићи изван земље да војује, ти су код куће имали јавних дужности, судили су као судије у разним спорним

приликама, бирали су власнике и чиновнике и др. —

Ко је какав злочин учинио, тога су искључили из разреда и све до своје смрти остао је под срамом. Школека су врата била сваком отворена; свако је могао добити и највеће звање, само ако је достојан био. Да ко у гњеву плане, или да се гласно (гротом) смеје, то се сматрало за највећу непристојност. Заклетва је била сваком света, ал се употребљавала само у ванредним приликама, јер је довољно било просто обећање и руковање.

То је било све лепо и красно, ал није дуго трајало. Персијани потчинише себи друге народе. А то им се љуто осветило. Ти народи беху развратни, мекушци и сладострасници, а то је као куга нека прешло и на победиоце. И већ у време Ксенофона није више било ни трага од оне старе персијске простоте морала. Ево, од прилике, како Ксенофон о Персијанима говори: „Негда је био у части онај који је домовини својој користио пожртвовањем или којим другим делом; данас пак све се може добити за новац, а ведбање тела избичајило се. Негда је закон Персијанима прописивао, да само једанпут на дан једу; тако, истина, и данас раде, али седну за ручак у јутру, пак то траје до мркле ноћи. — Негда им је закон забрањивао да при ручку не сме бити ни једног пехара на трпези, да не би пали у грех пијанства; ни данас се не пије из пехара, ал се пије из великих

судова и ти јадници пију док се не опију. — Негда, кад је била војска на походу јело се само толико, да се душа одржи; и данас се чине (али врло кратки) походи, и то само за то да се што већма огладни и да им пировање слађе падне. — Негда су младићи слушали како се правда праведно дели; сад је са свим друкчије: ко већма судију подмити, томе се за право даје. — Негда је било послушности и стидљивости; сад тога нема. Од беснила се заслепи, па се браћа заваде, кољу се и убијају се. — Негда је зими довољно било лаким оделом и обућом покрити тело, главу и ноге; а данашњи мекушци не смеју изићи на ветар без кожних рукавица. А кад сунце ојача, није им довољна хладовина испод дрвета и стена, него најмљу слуге да их махалицама (ленезама) хладе. — Неправда, себичност, готованство, подлагивање грозно су отели мах. — Негда куд си оком погледао видео си војнике, слике мушке и јуначке; а данас се око палата и кућа богатских врзу све сами вратари, кувари, посластичари, слуге покорне трчилаже, улизице и ниткови.“

Ето како народ пропада кад прими туђу лотину,*) туђе гадне и развратне обичаје; — кад занемари оно, што га је вековима држало, снажило и крепило: чистоту и простоту морала, и свежину свога духа народног. Туђинштину прими па с њоме и сам постане туђ.

*) *Lothina* се по српски каже оно што Немци зову: *Schmutz*; *Liederlichkeit* (Види Вуков речник.)

ЦРНИ ХЛЕБАЦ.

(Петефи.)

Не бриви се мила мати
Што ти ј' хлебац црн;
Може бити, да ти бељег
У туђини једе син.

У Субошци 1886.

Али нека, дај га само
Амо мати мила,
Јер од твог ни један хлебац
Боље ми не прија.

М. П—ћ.

Ци ганка. (Види песму на стр. 41.)

ЦИГАНКА.

(Види слику на страни 40.)

Ој, Циганко, шта то радиш?
Гле, гле, гле!
Кагда пушиш. — „Пушим, куме,
Пушим бре.“

Манимо је, нека пуши;
Циганка је.
А кад јој се дуван смучи, —
Нек се каје. **Богдан.**

ПАУК ТИЧАР.

У јужној Америци живи једна врста паука, коју назваше „паук тичар“ (*Vogelspinne*. *Mygale avicularis*), јербо се храни малим тицама, т. ј. колибрићима. У тога је паука тело рутаво (космато), а дугачко је преко два до три палца. Живи само у јужним крајевима. Преде своју мрежу као и други

пауци и њоме лепо облаже и обавија своја скровишта, — обично пукотине у дрветима и рупе у земљи. На отвору свога стана стоји и чека свој плен, или излази на поље да сам потражи хране.

Наша слика показује како је паук тичар своје дуге ноге преко педаљ ширине раскречио, а упутио се преко не-

ког стабла управо маленом гњездашцу, које није много веће од орахове љуске, На гњезду стражари мужјак, а из гњезда подизали главице три мала колибрића, као да знају какав им се злотвор приближује. Јадни отац облеће око паука, али залуд му сав цвркут; против тако моћног непријатеља не има обране ни помоћи.

Паук мирно даље корача, па кад се дочепео гњезда, зинуо је на тако кра-

сну ужину. Чврстом чељусти захваћа голуждравца; а из уста му тече отровна пљувачка, која ће несрећну жртву убити, па онда њему самом помаже да лакше гута и сварује. Пљувачка паука тичара јак је отров за мање животиње, а и човека неугодно пече и пали, но Индијанци се тога паука ни мало не боје; њихова га деца ухвате, вежу му врцу око врата па га тако по кући водају.

(Из „Smilja.“)

КАКО РАДИШ ОНАКО БЕШ ПРОЂИ!

— ПРИПОВЈЕТКА —

написао: Лука Пиштељић.

(Свршетак.)

X.

У лажи је плитко дно! . . .“

Димитрије дође кући, онако загрејан преваром сједне за свој писаћи сто и напише ово неколико редака:

Ђорђу Поповићу у мјесцу.

Опет сам поуздано извијештен, да није нико други, него да си ти одвео мога „Карамана“; а пошто такав чин спада у — „крађу,“ то за свагда с' тобом прекидам сваки сношај; а жалим што сам се и до сада с' тобом дружио! . . . Такови се крете називом врло гадним, па нијесам рад: да се бројим друг једног дјечка од те врсте, код толико других поштених младића; јер сјен твојих рђавих дјела може и на мене пасти, што ми не би причинило никакве пријатности! . . . Овим прекидам! . . . Не желим се с' тобом ни на улици срести! . . .

У А, 24 Децембра 186* год.

Димитрије Ј. Петровић.

Можете мислити како је Ђорђа ово поразило, зато сједе, те као одговор, напише и пошаље Димитрију писамце овога садржаја:

Димитрију Ј. Петровићу у мјесцу.

Увреду, коју си ми нанијео са ово неколико редака, ја ти од свег срца праштам, јер увреде праштати и не светити се: „хришћанска је врлина.“ Али ми је ипак рећи коју ријеч у овом писамцу, у своју одбрану, или управо, ради истине! . . . Ти кажеш: да може и на тебе пасти сјен мојих недјела; од тога се ни мало не бој, напротив препоручујем ти (и ако ми није у дужности) да гледаш: да сјен неваљалства на твоје досадање примјерно владање не дође с' које друге стране, од твог сада „вјерног“ друга, јер тај ће ти моћи искварити твој до сада добар глас!? . . .

Што се пак тиче твог „Карамана“, у стању сам из чисте савјести своје рећи у своју одбрану: да је то подла лаж, коју ми ти са твојим садашњим другом подмећеш . . . али ће „изаћи дјело, на видјело!“ јер:

„Заклела се земља рају,

Да се тајне све дознају!

У А, 24 Децембра 186* год.

Ђорђе Поповић.“

Дакле подли чин: завада другова

дочека и позове нас горе на терасу. Док се припремала разна ђаконија, којом ће домаћин да нас почастује, гледамо како по сребрном богатом посућу сасвим мирно свакућу вранци. Од нас гостију малко су и зазирали, али према домаћину били су сасвим поверљиви, скакали су му на руку, са руке на раме и цинкали су мрвице које им је домаћин дроблио. Ви се томе чудите, рећиће домаћин. Но мени је то сад већ нешто обично. Ено погледајте тамо по стубовима како су се поређали млади врапчићи. Још су полетарци, па се не уздају

у своја крила; — за то њихови родитељи долазе овамо и носе им трошице од јела. — Па како сте се ви то с њима тако спријатељили? упитамо ми. — Не знам ни сам како, — одгори Волф. То ми је наследство од мога покојног оца. Он се још пре двадесет година опријатељио са врапцима. Стари врапци изумиру, али нови нараштаји долазе сваке године амо на терасу, и ето видите како су питоми, као да су голубови а не врапци. Они ми долазе у госте само до Илијна дне, а после се разиђу по околним њивама.

Лака била црна земљица

ВЛАДИМИРУ ТУРОМАНУ

ученику VIII. гимн. разреда,

који ових дана у Београду преминув, ожалости, не само своје врле родитеље, већ и свакога друга и познаника, јер сви су га љубили и штовали и од њега многоме се добру надали!

ДАШТАЊА

РЕШЕЊА ДАШТАЊА

из броја 2-ог.

1., МАРА. — САРА. — БАРА. — ПАРА.

2., (Ребус.) Стриц.

3., (Аришмогриф.) ДАРИНКА. — ДИНКА. — НИКА. — НАДА — КРИН. АНКА. — АРАД. — ДАН. — РАК.

4., (Шаливо ишање.) Може, са оном другом руком, коју има.

5., (Копљички свок.)

Сто мишица да имадем,
сто мишица, сто срдаца,
па све да их дадем,
нека служе своме роду
нека служе, нека падну
за златну слободу.

Ал ја имам руке двије,
а у груди бије,
срце једно, једно само
па ми још милије,
срце једно за сто срца вредно.
До две руке и то срце моје
та све благо моје
негујем га како боље знадем
да га дадем моме роду,
Нек се ломе ове руке моје
Нека гине ово срце моје
Ој за језик, име и слободу.

Милан Си-
моновићучен.
I. гимн. разр.
у Н. Саду, 1.

2. 3. 5. — Милан Полит гимназиста у Новом

— Па добро! . . . Пристајем!
. . . Нек тако буде! . . . Одобри
Димитрије и на то се разиђоше
својим кућама. Свршила се служба!
Дође и отац! . . . Бјеше нешто
љутит: у капуту му нема дуката,
који је био намијенио, да га јутрос
сиротињи подијели! Па нема?! . . .
Траже — нема — па нема!? . . .
Јутрос је био ту, ко ли га однесе
из руку сиротињских? . . . Наши
читаоци ће се сјетити да је он већ
у Циге, јер му га је дао Димитри-
је у мјесто двадесетака, за извр-
шивање освете. Није га познао, јер
је био у артију умотан! . . .

Сјутра је Нова-Година „подли
осветник,“ порани па чека на из-
вору своју невину жртву.

Ево ти Борђа са крчагом у руци
по воду.

Већ хтједе да воде завати, а
велики камен га удари тако јако,
да је он од удара испустио крчаг,
који се разби у комаде, и цио се
затресао, те у мало што није у
воду пао!

Бјеше то Цига, што га тако
удари! — . . који одмах наже бје-
жати. У бјежању се тако незгодно
спотакне, да се све преко стијена
котрљао до доље, ће стигне разби-
јене главе и сломијене ноге и руке.
Тако остаде сав у својој крви и
несвијести код извора. Борђе је
већ био кренуо кући, те није ни
видио што се с' Цигом збило.

Чим је дошао дома, легао је у
постељу, и на леђима му мијењаху
хладне облоге. За тим му начинише
„домаћи церат од убоја.“ То му
привале, и кроз 2—3 дана он би-
јаше — здрав — здравцит! —

Вратимо се опет ка извору. Не
прође много, а народ поврви изво-
ру. Како се зачудише, када Цига

виђеше сва изломљена, ће му још
крв тече, а још бијаше у несвијести.

Брже јаве старом Јакши, и он
га тамо дома однесе, ће га исперу
и ране му привежу.

За тим му мењаху хладне крпе
на чело!

Мало за тим лагано отвори очи
и слабачким гласом болесничким
прозбори.

— За Бога ће сам ја? . . . Је
сам ли на потоку!?

Ах добри Борђе! — Ја хоћаш
тебе, али је Бог праведан судија
окрену на мене — кривца! . . .

Сви помислише да бунца, те ре-
коше: да се умири, да је дома у
својој кући! . . .

Због великог губитка крви они
мишљаху: да неће никако остати,
за то пође Јакша: да зове свеш-
теника да га пречести. После $\frac{1}{2}$ са-
хата, ево ти их обојице. Јово још
боље бјеше себи дошао, и још ја-
сније говораше. Свештеник чита
„исповједну“ молитву и за тим на-
реди да сви из куће изађу, јер хоће
да га исповједа, које они сви и у-
чинише. При исповједи Циго све
исприча, шта је и његов отац чинио,
и то све чисто и вјерно. Ту иза-
ђе на видик дукат Газда-Јована.
Пош чита опроштајну молитву и
за тим му даде „Свету тајну ти-
јела и крви Христове“.

Свештеник је дужан и најгроз-
нији злочин чувати у тајности, када
му се на исповеди каже; а тако је
и наш поца чинио са Цигом. Него
ево нешто што свакога изненади?! . .
Мали циганин се поче нагло опора-
вљати. кроз 2 мјесеца он бијаше
здрав, само што остаде ром на де-
сној нози и сакат на десној руци.

Сада је била дужност стати у
крај даљој краћи Цигана. Свеште-
ник предложи у општини да се из

ове општине проћерају. Дозову Јакшу, жену му и сина, и нареде — пошто они све признају — да се за 24 сахата имају преселити из А ске општине, које они одмах и учине. Тада Поп Петар и Газда Јован дозову к себи Димитрија и Ђорђа. Ту се донесе испит Цигана и пред обојицом прочита. При читању примјетило би се да често Димитрија облијева румени по лицу, а то је при читању оних мјеста ће има његове кривице.

Ту обојица похвале доброга Ђорђа, а Димитрије се свечано закуне да ће се од сада владати као што приличи поштеној момку. Ту опрости Димитрију увреду и они се опет измире! Да би се још боље у љубави учврстили, по жељи оба родитеља они се „побратиме, на крст и Еванђеље.“ У даљем течају времена оба побратима бјеху примјер за друге у сваком погледу и вољаху се као права браћа, на радост и утјеху својих старих родитеља, којима обојица бијаху: једина нада и утјеха! . . .

„Како радиш, онако ћеш проћи!“
 „Учини добро не кај се,
 Учини зло, надај се!“ . .

XII.

„Учини добро — не кај се,
 Учини зло — надај се!“
 „Ко један — пут слаже,
 Други пут му се не верује!“ . .

Прошло је много година иза овог догађаја! Бјеше то неће 187* године, кад у А, дође на штакама странац — просјак; а сви ћемо у њему познати негдашњег „малог

На Цешњи 1 Јануара 1887 године.

Цигу“, сада већ одраслог човјека. Познаници га питаху, да им исприча шта је све од онда у туђем свијету доживио; а он причаше овако:

„Када смо пошли одавде, ми замркнемо у гори К , близу вароши М , Баш хтједосмо отпочинути, док ти на мог оца и матер нападе медвјед и одмах их растргне Ја се умртвим, то сам већ знао — он ме је њушио: да ли дишем? но није могао опазити, па прође даље. Ја устадох, покупим просуте новце које је отац уза се имао и упутих се вароши. Оставих родитеље! . . . а шта им могох помоћи? било је већ касно! . Дођем у варош и за кратко вријеме новце потрошим и бих приморан одати се прошњи, чиме се и храним од онда . .

Бих ушао, него неће нико да ме прими у кућу нити у радионицу; јер:

„Ко један пут слаже,
 Други пут му се не вјерује;
 „А ко један пут украде,
 Други пут се нема у њему повјерења!! . .

Пазите драги моји! Чините добро па се нећете кајати, јер: „Ко добро чини и дочекати ћа га,, „А ко зло чини нек се злу и нада!“ .

Добри су људи мало помогли хромом Циги, па су га опет отпустили из општине.

Побратими нијесу ишли да Цигу виде, јер се гнушају оног' који их је све имао унесрећити! . . .

Пазите што радите и с' ким дружите! . . .

МУДРА РЕЧ.

(Боденштет.)

Ружичин слађан мирис је доста
 Не треба кидат' то лело цвеће,

Онога, ком је сам мирис доста,
 Њезине бодље убости неће.

— Љ. —

ЈУРИШИЋ НИКОЛА.

Во вам је Јуришић Никола,
Понос, дика, јунак од мегдана,
Што је Турке био и одбио
Од Кисега гњезда соколова
Са ђетићи српски и хрватски
А помоћу бога великога,
Кад по триста беху на једнога:
Седам стотин' бранилаца града —
А Турака три стотин' иљада.

Ту се турска сила уморила
И Сулејман окренуо пете
Па се врати кући уздишући.
Сва Угарска душом одахнуја;
Чак од Беча слава му зајеча:
Слава теби Јуришић Никола,
Вел'ка слава, а још већа хвала;
Слава теби — јуначкоме борцу;
Хвала теби — нашем *сиасиоцу!*

—а—

СТРУЧАК НЕВЕНА

НА ГРОВ ЦВЕТКУ

ДРАГИИ Ј. ГРЧИЋА.

рођ. 3. јунија 1884 умп. 15. јануара 1887

Ал' му ево боно паде
У једанпут *чедо* *красно*
Боно паде . . . не устаде —

В. Р.

Санком вечним заспала лѣпа Дра-
гица — *слашко чедо*, првенче у
оца и мајке;
душица анђелска одлетела . . .
Куда?
А куд ће анђелче мило са мајчина
крила — већ баш у небеса;

у миљеном колу анђелчади злато
крилих било једно местанце *празно*.

* * *

Цвешак поникô мајци у крилу, мио-
миљем замирисô — у цветку задахнута
била свесилом божанском душица ан-
ђелска:

прво радовање оцу и мајци, првенац-
цветак љубави им чисте, срећнице *красне*.
Ал' наиђе изненада студен *немила*

и уби цветак у зори, пре јарког сунца
огрејалог;

миомирисави цветак бајном својом
главицом клону, зену и издахну; душица
анђелска лаки крилци лепршну — по-
лети у висине безмерне.

Бог послао свог анђела смрти, да
прихвати са цветка росна душицу ан-
ђелску, да је закрили окриљем својим
на том даљном путу светом васионим —
да душица анђелска не помери пута до,
златокрилих јаџа анђелчади тамо.

И душица анђелска раја достајала:
сред анђелака златокрилих ухватила у
колу себи празно оно местанце, да бла-
гује с њима у наслађу рајском — *беза-
зленка* вечита . . .

* * *

На земљи јадовној гробак хладни
недра мразна раскрилио — примио од
цветка, што земаљно било, да сахрани
у земљи-мајци до суђена данка.

Блага дажда од очију суза роди-
тељских да залива и омекна земљицу
црну, да цветку у гробу тешка не буде;

над гробом да ниче травица мека
и цвеће шарно: љубичица и невенак,
плавомиље и мајкина-друшица — по тра-
вици и по цвећу попане бисерна роса.

сузе зорине, кад ослави пролеће прво, и
свако потоње, па земља се из сна про-
буди:

цвешак у цвећу у роси да санак
вечни борави.

А брзолетно време, *видарица стара*,
са цвећа мирисава, цветку са гроба,
дахом од утехе, мелемом благим, да вида
рају тешку у срцу оцу и мајци, и у-
блажи ваје и вапаје душа им у жалости
големој радовањем потоњим, *цвешком*
нејацким у колевци-нихалици, да замени
веље жаловање прво —

јер у свету, века нам кратка и на-
мене смртне, наизменце греде за радо-
вањем жалост, за жаловањем *радост*;
за *сузама* жалости *сузе радостне*, за сјајем
сен, за мраком светлост.

Што гроб ладни једном свати —

Назад више он не прати . . . Б. Р.

у жалости се ваља разабрати!

* *

Драга *Драгице*, покојна ти била ду-
шица анђелска у наслађу рајском,
а у гробу, *слашко чедо*, лака ти зем-
љица црна!

* * *

У Новом Саду, на Врачеве Тира и
Јована, 1887. П.

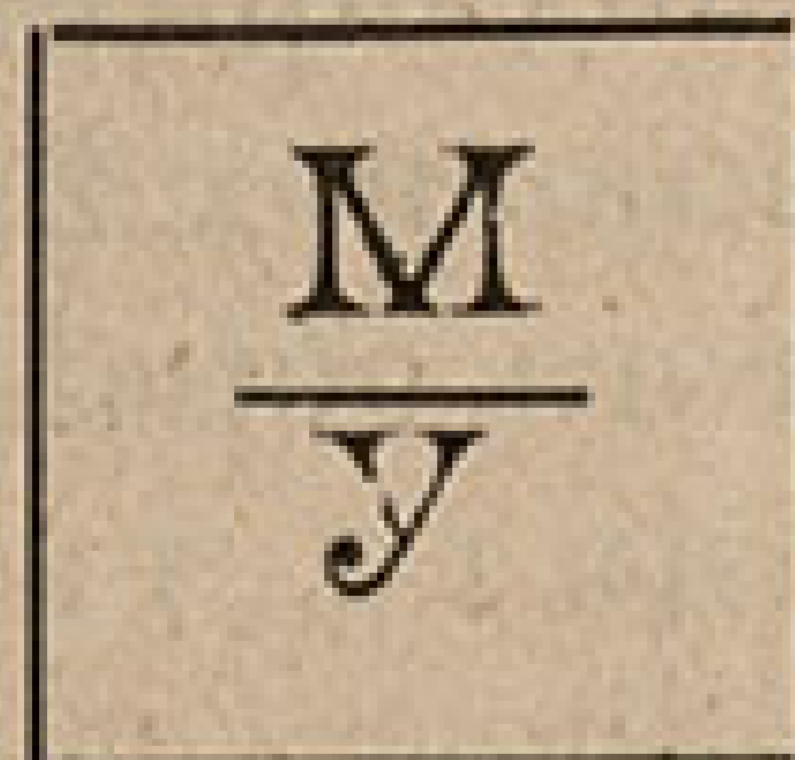
Даштања

I. За мању децу.

1.) СОМ РАТ.

Од ове две речи, преместивши пи-
смена, састави једну реч, која ће
бити име једне српске вароши.

2.) (Ребус):

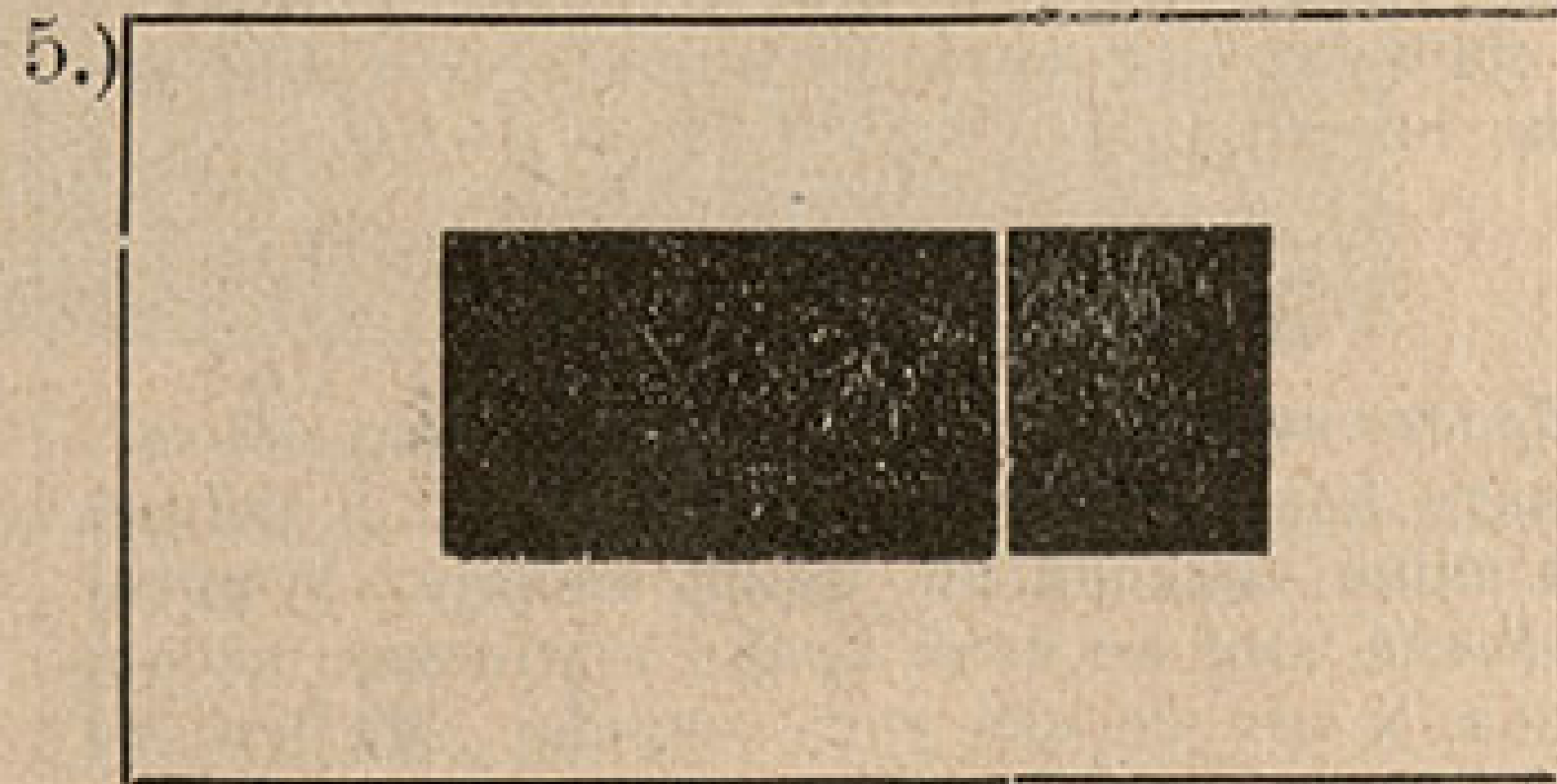

Андреја Поповић
у Панчеву.

II. За одраслије

3.) Кад се почињем са Н, онда сам је-
дна животиња. А кад се почињем
са Р, онда означавам много живо-
тиња.

4.) (*Шаливо пишање*). Ко може лепо
ићи и кад га обесе?

Разделите онај бео простор на гор-
њој фигури на 12 трокута.

Решења и имена ових, који реше и на вре-
ме уредништву јаве штампаће се у броју 5-ом.

РЕШЕЊА ДАШТАЊА

из броја 1-ог.

1.) Кукурек.

2.) БРАТ. — СЕСТРА.

3.) Сан. Нас.

4.) (Шаливо питање). За новчиће.

5.) (Рачунски задатак).

Прво ћу 9 помножити са 8 и тако
ћу добити 72. За тим ћу сабрати
остале бројке, пак ћу тако добити
28. А $72 + 28 = 100$.

Анка Костић
у Бечу 1. 4
Бранко Муа-
чевић учен. 1.

разр. у Осеку, 1. 2 — Јован Пазарски уч. 1.
разр. реалке у Земуну 1. 2. — Даринка пл. Бу-
гарић учен. да реалке у Петрињи, 1. 2 — Вла-
дислав Станисављевић гимназиста у Карловци,
1. 2. 4. — Војислав и Деан Павловић ученици
1. разр. гимназ. у Ср. Карловци, 1. 2. 4. — Пе-
тар Богдановић гимназиста II. разр. у Н. Саду,
1. 2. 4. — Паја Гавриловић ученик 3. разр. у
Н. Саду. 2. — Војана Николајевић у Голубинци,
1. 2. — Јованка Илића у Томашевци 1. 2. —
Данило Димовић гимн. у Карловцима, 2. — Ни-
кола Милутиновић ученик 2. разр. у Панчеву
1. 2. — Вукосава Николићева ученица 3. разр.
у Брестовцу 1. 2. 4. 5. — Никола Кукић пи-
томац ман. Гомирја, 2. 5. — Драгомир С. Бркић,
ученик I. разр. у Лесковцу, 1. 2. 5. — Милан
Симоновић, ученик I. гимн. разр. у Н. Саду,
1. 2. 4. — Милош А Николић гимназиста у Бе-
ограду, 1. 2. — Даница Вурдеља ученица II разр.
у Петрињи, 1. 2, 3. 5. — Вукосава Максимовић
у Руми. 1. 2. 3. 4. — Бранко Крипогачин у О-
секу, 1. 2. 3. — Манојло Н. Николић у Београ-
ду, 1. 2 — Мита М. Марић гимназиста, 1. 2. 5.
Катница Станковић ученица 4. разр. у Земуну
2 — Даница Јовановић ученица 1. р. више де-
војачке школе у Н. Саду, 1. 2. 4. —

НАША ПОШТИЦА.

(5) „Драгутин.“ „Сиромашан ђак.“ „Лакомство.“
Ви имате пасију да опишете пороке, о којима
многи наши читаоци ни појма немају. У првој
приповетци има не само крађе и убиства него и
тровања, и све се око тога окреће. Ма се то
жигосе и морал побеђује, ипак такве приповетке
не радо примамо у „Невен“. А и иначе су вам

САДРЖАЈ: Коза и јагње (са сликом) од чика-Змајована. — Бадње вече. — На раскршћу (песма).
— Јавно васпитање у старих Персијана. — Црни хлебац (Петефи). — Циганка (са сликом). —
Паук тичар. — Како радиш, онако ћеш проћи. — Мудра реч. — Јуришић Никола (са сликом). —
Стручак невена на гроб цветку Драгици Ј. Грчића. — Даштања. — Поштица. — Одговор администр.

Цена је „Невену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију,
Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор. у банкама на читаву годину, односно 5 ди-
нара или 2 фор. 50 новч. на пола године. — Сиромашнијим ђацима и свима учитељима даваћемо
„Невен“ за четврт цене јефтине. Т. ј. за три фор. годишње, 1 ф. 50 новч. на по год — а за
75 новч. на три месеца. У Србији и другим земљама 7 дин. годишње, 3¹/₂ дин. на по год. — а
1 дин. и 75 пара за три месеца.

ове све три приповетке слабе. — Адреса уред-
нику „Јавора“ онака је, како сте означили.

(6) „Сироче (од Ј. Арања)“ Ова песма није
за „Невен“. Од четири послате песме једна ће
се штампати.

Јавни одговори Администрације „Невена“.

Госп. И. О. К. Приједор. Није
нам могуће лист бесплатно слати.
Изволите у вашем месту скупити
макар само шест предплатника „Не-
вену“ па ћемо вам седми примерак
врло радо бесплатно слати. Тако
ћете постићи две користи. Прво за-
служићете онај број што вам се ша-
ље, па ће Вам још слађе пасти чита-
ње „Невена“ за који велите да вам
је тако омилио, а друго тиме ћете
стварно помоћи да се „Невен“ одр-
жи и унапреди.

Тај одговор нека приме и многи
други, који нам се обраћају да им
лист бесплатно шаљемо, без да су
и најмање што за „Невен“ учинили,
него просто траже лист што га радо
читају. Ил да нешто ове гласе чују
они родољуби, који немају своје де-
це, па да претплате лист за оне који
тако радо читају, а не могу да га
држе. То би могле учинити и наше
црквено-школске општине, бар по је-
дан примерак за сиромашнију школ-
ску децу. Издавач овог листа даје и
шаље повише примерака бесплатно
на ову цел, али није могуће да он
сам задовољи и подмири све оне кро-
мне молбе сиромашних ђака, који се
на њега ради тога обраћају. Нека
чују и прихвате такве гласе
и други.